

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Slaba znamenja.

Mir, ki je zavladal nad višavami, je poln negotovosti. Dasi se od vseh strani povdarja, da je vse jasno — vendar ni vse jasno. Nemški in mažarski listi govorijo dovolj jasno o tem, da se za mirom pripravlja — vojna. Uradno se trdi, da vse priprave in izpremembe nimajo nikakega posebnega pomena — vendar se na drugi strani slišijo glasovi, ki pravijo: sedaj smo pred odločitvijo. »Tagespost« piše o politiki potrpežljivosti in pravi, da je bilo potrpežljivosti več kot dovolj. Tudi iz drugih nemških listov čitamo iste misli. Nekateri so mnenja, da so vse to le priprave za londonsko konferenco; tam bo Avstrija odločno zahtevala red in mir na jugu. Gospodarska vojna s Srbijo traja sedaj, že od leta 1908, in v Avstriji čutimo nje posledice. Srbija ima od te vojne dobiček — mi škodo. Zato bo Avstrija v Londonu zahtevala, da se Srbija uda in da bo posledaj jasno na jugu.

Seveda pravijo drugi listi, da bo prišla tudi Srbija s svojimi dokazi, da bo predložila afero Prochazka in druge stvari — tako, da bo morabit prinesla tudi ta konferenca razočaranje. Po vseh listih prevladuje mnenje, da tako ne more iti naprej. Danes ali jutri se mora vse razjasniti. Lok preveč napet — počti.

Kako mnenje vlada pri nas nasproti Srbiji, kažejo nam razne izjave, ki jih beremo v oficijoznih nemških in mažarskih listih. Za zgled podajmo tu dve mnenji:

»Morebiti se bodo srbski generali izpametovali, ko bodo spoznali, da Avstrija lahko z enim mahom uniči srbsko armado; ki je razkropljena po Balkanu — da se ima Belgrad le naši neverjetni miroljubnosti zahvaliti, da ni bil že od naših donavskih monitorjev razstreljen v prah in pepel...«

Tudi drugi glasovi (n. pr. »Budapesti Hirap«) prete Srbiji in njeni dinastiji »z uničujočim udarcem.« — »Ali bomo dobili popolno zadostženje in mir — ali pa se Srbija sama obsodi k smrti.«

To so resni glasovi. Zato pišejo drugi listi nekako začudeno: Kaj se čakamo. Čemu odlašamo? Rusija je pokazala, da ne pojde do skrajnosti s Srbijo — torej smo brez skrbi. Trozveža je obnovljena in vlada v nji popolno soglasje. Zakaj bi se obotavljali?

To so slaba znamenja, ki dajejo le malo upanja, da se ohrani mir.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 27. nov. (10. dec.) 1912.

V tramvajski voz, ki vozi proti kolodvoru, je vstopilo osem ranjencev. Spremljal jih je neki gospod. V bolnišnici so popolnoma ozdravili in sedaj so se vračali domov. Tramvaj je bil zaseden in ni bilo nobenega sedeža več praznega. Gospodje, gospe in gospodične so vstale in prepuštile prazna mesta hrabrim borilcem za domovino. Hvaležnost do srbskega zmagonosnega vojaka od strani občinstva, se izkazuje pri vsaki priliki. Neka odlična gospa, uvidevši, da je poleg preprostega vojaka, ostal še en sedež prazen, vsedla se je k njemu ter se začela z njim prijazno pogovarjati. Okreva-

joči vojak - ranjenec ji je rekel: »Hrabro in junaško smo se borili in hrabro in junaško smo pretrpeli tudi vse bolečine, in čim nam se vrne zopet naše prejšnje zdravje, smo pripravljeni znova iti v boj in žrtvovati za domovino tudi življenje.«

Gospa je bila očividno ginjena, izvlekla je denarnico ter vsakemu podelila po 2 dinarja, nato pa je vprašala sprevednika, če je voznja za nje že plačana in ko je zvedela, da ranjenci ne plačajo nič, je bila umirjena. Nato pa se je začelo zbirati med voznjo za teh osem okrevaljčih ranjencev med občinstvom in predno so prišli na postajo, so imeli vsak po 4 dinarje več v žepu. Res velika je požrtvovalnost vseh srbskih krogov za narodne ideale, vsled tega tudi skupno dela, skupno zmaguje in prinaša trajne sadove neumornega dela.

Slučajno sem šel proti drugi državni gimnaziji, kjer je nameščena ruska bolnišnica »Rdečega križa«. Pred vhodom je stal voz z rdečim križem, okrog voza pa je bila precejšnja množica radovednežev. Stopil sem tudi jaz zraven ter videl vojaka, zavitega v plašč, ki je stal (namreč vojak in ne plašč) pred vozom. Ko je uvidel ranjence (ker to je bil oni vojak) mojo radovednost, pozval me je, naj pristopim bližje. Na hrbtu, na plašču je imel privezan listek, kjer je bilo napisano vojakovo ime, rojstni kraj in leto, polk in druge osebnostne podrobnosti; poleg tega pa tudi diagnozo previjajočega zdravnika in ime bolnišnice. Roko je imel namreč prestreljeno pri Kumanovem, tam so mu jo prevezali in izvlekli, potem operacije, med kitami se nahajajočo kroglo iz puške. Dotlej je bil v Kumanovem, sedaj pa so ga prepeljali v bolnišnico v Belgrad. Dejal je, da vsled uspehov srbske armade je tako navdušen, da na tako »malenkost« niti ne misli, kamoli, da bi obžaloval svojo rano.

Sedmi pešpolk, ki je sedaj v Skoplju, se povrne te dni v Belgrad. Meščanstvo se pripravljaja, da dostojno in svečano vsprejme osvobodilce novih zemlja.

V nedeljo je imel v saborski cerkvi svečnik dr. Dimitrij Velimirovič pridigo o proroštvu narodnega vstajenja. Govoril je, kako so veliki dogodki pokazali kaj zmore narodna duša in narodna zavest in požrtvovalnost. Prej dela pemožne odlične dame in gospodične danes tekmujejo med seboj, katera bo več storila za ranjence, katera bo z lastnimi nežnimi rokami sešila več perila za ranjence. Prej vajene, da so bile same čimbolje strežene in postrežene, danes tekmujejo, katera bo prej prinesla ranjencu kozarec vode, tobaka itd. Kdo bi si prej mislil, da so bledolčni in slabotni srbski dijaki, razdeljeni pri tem še na razne struje, zmogni tako herojskih činov ne samo na bojišču, temveč tudi na vseh drugih poljih. In naši najrevnejši sloji tekmujejo med seboj, kdo bo doprinesel več žrtev za narodno stvar. Vse to ni delo enega dne, enega meseca, ampak delo stoletij. Kakor se zbira na nebu elektrika, da v določenem času, ko je prenapolnjena, eksplodira in napravi grom, blisk in streljo istočasno, istotako so se zbirali vsi naši manjši dosedanj dogodki v en impozanten in velik dogodek, katerega smo dočakali. V nebroj herojskih činov našega naroda se zrcali današnji veliki dan, narodne pesmi, več sto let stare opevajo današnje dogodke in prorokujejo Srbstvu, ki je bilo dosedaj raztrgano v raznih

državah, boljše bodočnost in združenje. Ako je Turek v svojih bojih versko fanatičen, se sme isto trditi tudi o srbskem vojaku, ki je fanatičen v vero boljše bodočnosti, v vero Boga in v vero v samega sebe in v svojo lastno moč. Proroštvo carja Lazaria, kneza Miloša, kraljeviča Marka itd. se uresničuje, toda naša pot še ni končana. Proroštvo narodne duše še ni izpolnjeno. Srbstvo še ni rešeno vseh okov. Ampak eno je gotovo, da narod, ki ima dovolj moči za življenje, pada sam kot junak in vstaja sam kot junak. In vstajenje našega naroda se bliža.

Tako približno je govoril v svojem krasnem nad uro trajajočem govoru, podprtem iz citatov iz sv. pisma, zgodovine in iz narodne poezije. Ta govor bi bil pač vreden, da se ga otme pozabljivosti, ne vem pa, če to store tukajšnji listi.

Profesor Massaryk je včeraj zopet dospel v Belgrad.

Mednarodni položaj.

LONDONSKE KONFERENCE.

Prihodnji teden se prično v angleški prestolici jako važne konference. V palači Saint James se bo odločila usoda evropske Turčije. Če bodo Turki popustljivi, bo sklenjen mir, če ne, potem bo balkanska zveza primorana diktirati Turčiji mir naravnost v Carigradu. Upajmo, da tako daleč ne bo prišlo.

Istočasno z balkansko mirovno konferenco bodo zborovali tudi veleposlaniki evropskih držav. Avstrijo bo zastopal veleposlanik v Londonu grof Mensdorff, veleposlanik knez Lichnovsky Nemčijo, markiz Imperiali Italijo, Pavel Cambon Francijo, grof Benckendorff Rusijo, Anglijo pa zunanji minister sir Edward Grey.

Faktum je, da bo mednarodna poslanska konferenca bistveno uplivala na tok mirovnih pogajanj. Najbrže bodo velevlasti Turčijo že poprej obvestile o svojih posebnih interesih, ki se morajo vpoštevati in Turčija jim bo gotovo rada šla na roko, da zmanjša sadove balkanskih držav. Vsekakor bo to jako kompliciran posel. Diplomatska mečtarjenja, intrige, grožnje bodo sledile druga drugi. Posluževala se jih bo, za kulisami podpirana od Avstrije in Nemčije zlasti Turčija, da reši kolikor se bo dalo rešiti, če že pri Cataldži niso bili sklenjeni in sprejeti glavni pogoji za definitivni mir.

Kar se tiče londonske poslanske konference, so evropske zahteve večidel že natančno znane. Le Anglija in Rusija molčita kakor grob, kar le še poostreje situacijo. Francija naglašuje svoje finančne interese, Avstrija in Italija sta že precizirala svoje stališče napram Albaniji in srbskim zahtevam. Nemčija razven svojih trgovskih interesov ni objavila ničesar drugega kakor da je solidarna z Avstrijo in Italijo. A ravno to napravlja največje težkoče, ker so avstrijske in italijanske zahteve v velikem nasprotju z interesi balkanskih držav. Največje težkoče dela vsekakor Albansko vprašanje, v drugi vrsti vprašanje srbskih luk. Rusija je dosedaj le nekaj namignila o Carigradu, Dardanelah in armenskem protektoratu, dočim je njeno stališče napram trozvezi oziroma srbskim zahtevam, čisto neznan. Angleži le — molče in čakajo.

Evropski mir je odvisen od albanskega in srbskega vprašanja. Za sedaj je konflikt nekoliko penehal. Avstrija je sicer pristala na londonsko konferenco, na drugi strani pa se popolnoma pri-

pravila za vsak slučaj. Spremembe v najvišji vojni upravi, nova najeta posojila, govore več kot preveč.

Bližajo se torej jako kritični dnevi. Jasno je, da se bodo londonske konference vršile pod silno težkimi okoliščinami, kajti vse države so oborožene od glave do pete. Govorili bodo več meči, kot trezen razum. Kdor bo močnejši, kdor energičnejši, ta bo zmagal.

PESIMISTIČNO PRESOJANJE V SRBIJI.

Belgrad, 11. decembra. V tukajšnjih političnih krogih se presoja položaj kot jako kritičen. Pasičev pohod v Skoplje smatrajo kot dokaz, da se je situacija v resnici zelo poostрила. Pasičev potovanje si razlagajo na ta način, da je ministrski predsednik z ozirom na sedanji položaj odšel v Skoplje, da konferira s tamošnjim vrhovnim srbskim poveljstvom.

IZJAVE EDVARDA GREYA.

London, 11. decembra. V današnji seji angleške poslanske zbornice je podal zunanji minister Edward Grey jako važne izjave. Naglašal je, da se bodo istočasno z mirovnimi konferencami vršile tudi konference veleposlanikov. Pravzaprav to ne bodo konference, ampak samo neformalni in neobligatni sestanki v svrhu, da se olajšajo poznejša pogajanja med diplomati posameznih velevlasti. Na teh sestankih se bo predvsem razpravljalo o interesih velevlasti na Balkanu. Iz karakterja teh poslaniških konferenc je razvidno, da se velevlasti še niso sporazumele o temelju konference same in o mestu, kjer bi se končno imela vršiti poslaniška konferenca. Grey je koncem svojega govora prosil poslance, naj ga nadalje ne sprašujejo o političnih detaljih, dokler se situacija ne pojasni.

TURKI ZAHTEVAJO DRINOPOLJE.

Carigrad, 11. decembra. Turki ne bodo pod pisali miru, ako jim ne ostane Drinopolje in to kot trdnjava. Rekruti in rezervisti se ne prestano vežbajo. Tudi več anatolskih divizij je na poti. Turčija se bo za slučaj, če se mirovna pogajanja razbijejo, postavila proti balkanski zvezi z vso silo.

AFERA PROCHAZKA.

Budimpešta, 11. decembra. »Budapesti Naplo« poroča iz dobro informiranih krogov, da se Prochazki ni zgodilo ničesar hudega, kar bi se moglo smatrati kot casus belli. Srbija se je sicer pregrešila proti mednarodnemu pravu, toda pogrešek ni take narave, da bi mogel imeti nevarne posledice.

VARČEVANJE Z MUNICIJO PRI SRBSKI VOJSKI.

Belgrad, 11. decembra. Inozemski vojni atašee, ki so se vrnili z bojišča pripovedujejo naravnost neverjetne stvari o varčevanju srbske armade z municijo. Tekom štiridnevne bitke pri Bitolju skoro noben vojak ni izstrelil 200 krogelj, tako da so po končani bitki ostale velike zaloge municije nedotaknjene. Vojaki se drže gesla: Streljaj samo, kadar moreš zadeti, kajti to je naš denar in naš trošek.

KONZUL EDEL V PRIZRENU.

Belgrad, 11. decembra. Časopisi poročajo iz Prizrena: Avstrijski konzul Edel je imel včeraj dveurno konferenco s srbskim generalom Jankovičem o aferi Prochazka. Na to je zaslišal vse osobije konzulata.

LISTEK.

M. ZLVAKC:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»Zavidal je do bolnosti dvema mladima človekoma, ki sta dobivala na rokovanja tak vpliv, da je zatemnela njegova lastna glorijska. Izvedel sem to podrobnost od neke babure, ki ji pravijo kratko: Ciganka, čudno bitje, čigar življenje mora skrivati v sebi tajnost, ki me draži že dolgo časa. Ta Ciganka torej mi je prišla povedati, da bi Trikot, kralj turski in argotski, storil vse, karkoli bi kdo zahteval, samo da se iznebi teh dveh ljudi, ki se ju boji kakor vrag križa. Poklical sem Trikota k sebi in sklenila sva nekakšno zavezo.«

»Fej, Monklar!« je rekel kralj smeje se. »Zapisali ste se vragu!«

»Za blagor in v službi vašega Veličanstva,« je odgovoril Monklar.

»Saj vem, saj vem, le nadaljujte.«

»Preizkusil sem že tega Trikota. Njemu se je zahvaliti, da se nam je posrečilo dobiti v roke Stefana Doleta, ravno v trenutku, ko je hotel ostaviti Pariz. Odšel nam bo zvest in zanesljiv pomočnik. Sicer pa,« je dodal Monklar z mračno trpkostjo, »človek se nikoli ne zateče zaman k zavisti. Ona je gotovo najmočnejše orožje, položeno od Boga v roke onih, ki vladaj narode.«

Monklar se je prekinil za trenutek, kakor da se je izgubil v svojih mislih.

»In tu,« je povzel, majaje z glavo, »bi se nudi gospodu vitez De Ragastanu izborno sredstvo, da pride v Dvor Čudežev. Spraviti

ga hočem v stike s Trikotom. Pod zaščito argotskega kralja bo imel gospod vitez priliko, prebrskati kraljestvo in njegovo sosedščino od vrha do tal.«

Ragastan se je namrdnil od studa.

Kakor ga je mikalo, priiti v Dvor Čudežev, vendar se mu je gabilo, stopiti v stike s tako ostudnim človekom, kakor je bil Trikot.

»Kakšno je drugo sredstvo?« je vprašal kralj.

»Drugo sredstvo,« je odgovoril Monklar, »bi bilo v zvezi z izvestnimi načrti, ki jih je zasnoval njegovo Veličanstvo glede Dvora Čudežev.«

»Govorite brez skrbi, Monklar,« je rekel kralj, »gospod De Ragastan je naš prijatelj.«

»Če je tako, evo vam? naskočiti hočemo Dvor Čudežev z orožjem in razrušiti to gnezdo rokovančev. Ako se hoče gospod vitez udeležiti našega pohoda — stvar bo prav prikladna za hlabre bojevnike.«

»Res bi me mikalo,« je menil Ragastan. »Toda boriti se zoper uboge reveže, priznati moram, da sem izbral doslej resnejše nasprotnike.«

»Vidi se, da še ne poznate teh ubogih revežev. Oboroženi so z izbornimi arkebuzami in imajo strašne poveljnike. Za zgled vam povem samo, da sem bil prijel enega, najneukrotlivejšega izmed vseh, in ga zaprl v ječo, odkoder se mi je zdelo nemogoče, da bi mogel uiti. Ječa je imela železna vrata, in stražilo jih je dvanajst mož. Pa vendar je ušel!«

»Vraga! Ta človek mora biti pravi mojster!«

»Povejte mu ime ječe, Monklar, da si bo boljše predstavljaj.«

»Tista ječa, gospod, je bila mrtvašnica pod monfokonskimi večali.«

Ragastan je planil kvišku.

»Monfokonska mrtvašnica?« je vzkliknil.

»Da,« je rekel kralj; »ali ni bila misel duhovita?«

»Jako duhovita, sir,« je dejal Ragastan, ki se je bil pomiril med tem.

A sam pri sebi je mislil:

»Vraga, lepe reči pošnjam! Zabavam se s tem, da rešujem njete rokovanja! A vendar, tisti mladi človek.«

»No, kako se odločite, gospod De Ragastan?« je vprašal kralj.

»Ako dovolite, sir, se domenim z vašim velikim profesorom.«

»Poočlašam vas, vitez, Gospod De Monklar, bodite na razpolago vitez De Ragastanu. Vitez, stejem se srečnega, da vam morem koristiti. Rad bi, da postanete moj prijatelj.«

»Sir,« je dejal Ragastan — in se naklonil, »vdan sem vam do dna srca, in nikoli ne bom pozabil sprejema, ki mi ga je izvolilo izkazati vaše Veličanstvo.«

»Dobro! V stanu sem, spomniti vas na te besede.«

»Kadarkoli bo drago vašemu Veličanstvu.«

»Veste,« je rekel Franc I. obotavlja se, — mogoče je, da se vrnem nekega dne v Italijo. Z Bogom, gospod vitez; ne oddite iz Pariza, ne da bi mi povedali, ali se vam je posrečilo.«

»Vaše Veličanstvo me obsiplje z dobrohotnostjo,« je rekel Ragastan.

In odšel je, premišljuje:

»V Italijo? Ohe! Saj bi mu vendar morala zadostiti lekcija, ki jo je dobil pri Pavli.«

Monklar ga je spremljal na luverski dvorišče.

V trenutku, ko je Ragastan položil stopalo v stremen, mu je rekel veliki profos:

»Gospod vitez, moj dvorec vam bo odprt ob sleherni uri.«

»Hvala vam, gospod veliki profos,« je rekel Ragastan in zajahal konja. »Čast mi vas bo posetiti še danes popoldne, ako vam ni nevšečno.«

»Kralj mi je ukazal, biti vam na razpolago. Porabite me torej, kakorkoli vam drago, brez strahu, da bi me zlorabili.«

»Hvala še enkrat!«

In Ragastan je nategnil vajeti svojega konja.

»Saj res,« je izpregovoril nenadoma, »kako je imo tistem rokovanjaškemu poveljniku?«

»Kateremu?«

»Tistemu, ki vam je ušel tako čudežno iz monfokonske mrtvašnice. Zanima me ta mož.«

»Ime mu je Manfred,« je rekel Monklar preprosto.

Ragastan je prebledel kakor zid in vztrepetal krčevito po vseh udih.

Monklar na srečo ni opazil, kakšen učinek je imel njegov odgovor.

Vprašal pa je:

»Med vprašanji, ki sem vam jih zastavil, sem pozabil eno, ki je jako važno: rad bi vedel krstno ime otroka, ki ga iščete.«

Ragastan se je bil med tem pomiril. Odgovoril je s kar najbolj naravnim glasom:

»Ime mu je Ludovik. Dal sem mu to ime v čast pokojnega kralja Ludovika dvanajstega.«

Vitez Ragastan se je vrnil naglo v dvorec, ki ga je bil najel za čas svojega nameravanega bivanja v Parizu.

(Dalje.)

Veseli dan kranjskega učiteljstva.

Kdo bi si mislil danes pred enim letom, da se bo zgodilo tako lopovstvo na podlagi decembarskega sklepa deželne zbornice kranjskega v zimskem zasedanju 1. 1911. Koliko iskrenega veselja je storil imenovan sklep, da naj se da po »previđenosti« deželne odbora vsem neozanimenim učiteljem draginska doklada po 25%. Koliko neodoljivih plačljivih računov se je a konto tega sklepa odložilo, češ, dobili bomo doklado in plačali in upniki so bili za enkrat potolaženi. Koliko načrtov se je napravilo, a vse je ostalo le pri — načrtih in besedah. Vsi časopisi so z veseljem prinesli in tudi podčrtali oni famozni sklep in učiteljstvo po deželi je na podlagi tega sklepa vložilo prošnjo za doklado. Kmalu za tem se je reklo, da ni treba vlagati prošnji, ker bo deželni odbor to kar brevi manu uredil. No, še boljše, so si mislili drugi, ki do tedaj še niso bili vložili tozadevnih prošnji. S tem je bila izročena cela stvar polževi hoji, ki jo uporablja slavni deželni odbor kranjski vedno takrat, kadar hoče z naravnost cigansko zlobo zadati novo krivico naprednim krogom. Meseca marca so se razposlale na vsa županstva one vprašalne pole, v katerih se povprašuje o gnotnem stanju učiteljstva. To vprašanje se je stavilo na župane, izmed kojih jedva petina ve, koliko plače ima učitelj in vendar bi dvomil, da bi se dobila med njimi bela vrana, ki bi poročal slabo, ki ne bi priporočal, da naj se za njegovo občino nakaže 25%. Tudi to je bilo končano in učiteljstvo je upalo s tako gotovostjo na malenkostno zboljšanje, kakor upa na smrt obsojen hudodelnik na pomiloščene v dosmrtno ječo, kar je končno vseeno. Hitro ali počasi, umreti se mora! In kranjsko napredno učiteljstvo se nahaja v isti situaciji. Tudi 25% doklada je le nekako pomiloščene v dosmrtno ječo, v kateri bi zamenj iskali življenja vrednega, da se živi. Pomlad se je vračala na zemljo, lastovke so veselo priplule v domovino, na novo prerajene. Tudi učitelji, ki so vložili prošnje za doklado, so bili deležni veselja vračajočih se lastovk v obliki plačilnega povelja od strani davčnih oblasti v znesku 1 K, zakaj prošnje so odposlali nekolkovane, kar je bilo pravzaprav čisto na mestu, ker se je cela akcija vršila v uradnem smislu, ki pa v enakih slučajih ne predpisuje kolektivne. Z ironijo na obrazu so odradali krone nenasitnemu molohu in stvar se je vlekla dalje, kakor brezkončna vlečena potica. Tu in tam se je oglasil glas, kaj je to dokladitvam; na počitniških snodih in zborovanjih so se sprejemale resolucije brezvspešno seveda; božjih mlinov tek se ne da pospešiti z zemeljskimi močmi. Prešel je mesec za mescem, kolo časa se je za enkrat zavrtelo in prav na zadnji špiči tega koleasa smo zagledali učiteljske doklade v uradnih zavetih deželne odbora kranjskega. Gosp. N. N. v N. Obveščate se, da Vam je deželni odbor priznal 25% doklado, izplačljivo v četrletnih obrokih in sicer 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra v znesku x K. Ob enem se obveščate, da morate vsako izpremembo svojega bivališča, ali če se poročite, takoj naznati, ker se v tem slučaju doklada ustavi. Zastali znesek od prvega maja do 31. decembra 1912 v znesku x K se Vam je obenem nakazal. V Ljubljani, x. decembra 1912. Deželni odbor kranjski za deželnega glavarja dr. Lampe m. p. Tako in približno enako so se glasila obvestila in čez štiri dni so prišli dotičniki denar. Višina procentov zavisi od nebroj slučajev. Kdor je n. pr. član Slomškove zveze in je vsak dan zjutraj prvi v cerkvi, tako rekoč ministar višinstvu, dobi 25% kdor malo manj prahu pobriše s cerkvenih klopi, je prejel 20%, še slabji 15%, in za stranko najmanj zasluži 10%. Druga mera je takale. Kdor ima hišo, privatno premoženje, izborne postranske dohodke, razume se seveda, da je član Slomškove zveze, dobi 25% brezpogojno. Tretja mera: Kdor se je izkazal kot izborna vporabna moč v kr. soc. izobraževalnih društvi in izborni politični agitator, pa čeprav je šoli jednak ničli, dobi 25%. In tako dalje in dalje so odločevali najrazličnejši momenti pri razdelitvi te doklade. Le en skupen moment je bil povsod, le eno vprašanje na J. Jegliča je staval referent Zajc, ali je ta in ta član Slomškove zveze. Se je glasil odgovor: »potem se je reševalo naprej in priznalo se mu je od 10% do 25% doklad. Se je glasil odgovor ne, a lo v koš z njim, nič ne dobi, ne damo mu nič, pogine naj, ne pomilostimo ga. In zgodilo se je! Niti eden naprednjak, niti eden, ki si upa vzeti v roko napreden časopis, pa če prav ni član »Zaveze«, niti eden izmed teh ni dobil doklade. Kje je tu pravica, kje je tu človekoljublje, kje je tu krščanstvo, kje je Kristus? Ubili so ga oni, ki ga imajo vedno na krožniku, vedno na jeziku. Pogini, kdor ni z nami! tako se glasi njih evangelij, edini ki ga izvršujejo dejansko, med tem ko drugi samo govore. Na eni in isti šoli dobi slomškar 25%, naprednjak nič. Na eni in isti šoli dobi slomškar, ki ima premoženja več kot dovelj, 25%, naprednjak, ki s svojimi 66 K 66 v prehranjanje sebe, svojega mater, svojega brata, dvakrat na glavo postavljeno ničlo. Ali ni to vesela več kot ga more prenesti v obupu se nahajajoče kranjsko napredno učiteljstvo? Ali ni to »veselje« ubilo se tiste atome duše, ki so še doslej živeli? Kaj ima še učiteljstvo pričakovati od življenja? Prosimo, zadajte nam hitro vsaj človeško smrt; na smrt trpinčijo samo — divjaki, ljudje, ki ne verujejo ne v boga, ne v hudiča! Vemo sicer, da ostanejo vse naše besede bob ob steno, vemo, da se za ubogo teptano rajo nihče ne zmeni; toda, gospodje, tudi vstajenje pride za smrtjo, za deželno posije solnce in za hudobijo pride maščevanje; mora priti, ker tak je razvoj, ki se mu morajo pokoriti tudi božji mlini. Prijatelje učiteljstva pa prosimo najhujše, da spravijo te ne turške, kanbalske raz-

mere pred državni zbor! Ljubljansko učiteljstvo, odnosno »Zaveza« pa mora sklicati protestni shod v Ljubljani. Učitelj.

Slovenska zemlja.

Pismo iz Gradca.

Pretekli petek je imel graški Sokol Miklavžev večer. Ako se ozremo na enako prireditve v preteklem letu, si moramo priznati, dasi neradi, da gremo navzdol, mesto navzgor. Medtem ko si je lansko leto človek še s težavo priboril skromni prostorček, bi letos vsak posetnik lahko pripeljal najmanj pet drugih in bi imeli vsi prostora v izobilju. Res da je bila dvorana nekoliko večja, zato pa je bila agitacija tem manjša. Lansko leto so si neumorni agitatorji tožili eden drugemu: Tu so me na ta način odslovili, tam na oni, ker se mu ni ravno povsod posrečilo doseči svoj namen. In letos se je najbrže računalo na to, da bodo ljudje prišli kar sami od sebe. A sedaj so videli, da tukaj niti takozvana inteligenca ni narodno vzbujena. Sploh je pa nesrečno izbrani dan bil že sam porok, da bo poset skromen. Tako je bilo iz delavskega društva »Domovina« osem zastopnikov. In še temu številu se je čuditi. Kje pa naj delavec sredi tedna dobi denar, ko je že bogve kolikokrat pretipal žep, ako je še kak vinar kje. In drugi dan ga čaka trudapolno delo. Tu je izgovor, da se druge dni ni prostorov dobilo, prazen, ker še pogovor pravi: Zadnji dobi, kar ostane. Pričakovaneja provociranja od strani Nemcev ni bilo. In temu se je v današnjih razmerah čuditi. V splošnem je prireditve jako krasno uspela. V radosti nam je trepetalo srce, ko so prikorkali Sokoli in prilizavali vaje. Na tem polju je zaznamovati velik korak naprej. Najboljši dokaz temu je bil burni aplavz. Nastop Miklavža s spremstvom je sicer nekaj zanimivega, in tradicionalnega. A po mojem mnenju mladi nežni naravi otroka kazat razne svetnike, angeljčke, hudičke in drugo tako sodrgo, je posebno za sokol. društva — velik nezmesel. Nikar mu ne kaži strahu da ga ne bo strah. Saj vendar živimo v 20. stoletju, ko je že priprosti človek prišel do prepričanja, da spadajo tiste pripovedke o kraljestvu duhov kvečjemu v muzej. A končno smo ob ubranih zvokih godbe pozabili skrbti ter se veselili do pozne oziroma zgodnje ure. Iz vsega pa smo spoznali da nas graške Slovence časa še velika njiva na narodnem polju. Treba je delavev — in dela! Zdar! Crtomir.

DNEVNI PREGLED.

Nemški kranjski patriotizem. Te dni so položili neki nemški dijaki pred cesarjev spomenik zeln venec z napisom, da naj bo znamenje njih »neprelomljive zvestobe«. Take izjave patriotizma so zelo poceni in se navadno dobro izplačajo. Vemo, da se je to zgodilo, kot demonstracija proti Slovincem, češ mi smo patriotični — Slovinci pa ne. V Ljubljani tega dokaza nemškega patriotizma skoraj nihče ni zapazil, večerajšnji graški »Tagblatt« pa ga je obširno komentiral, češ da je s tem nemška mladina pokazala, da zasluži zaupanje, to se pravi: Nemcem je treba dati prednost in jih postaviti na prva mesta v deželi. — Kako so kazinotje svoj čas kazali patriotizem nad cesarsko zastavo — je znano. Sedaj, ko so časi ugodni, skušajo se na ta način priporočiti na zgoraj — in ni dvoma, da jim bo uspelo. Saj naši uradniki so itak samo za garanje — pa naj bodo še tako patriotični, Nemci pa zasedajo mesta... Vilajet, vilajet...

Šufti. Večerajšnji graški »Tagblatt« denuncira nekega kočevskega Slovence na tak nečuden način, da mora biti vsakega človeka — tudi Nemca — sram, ko to čita. Nemški denuncianti naravnost pozivajo oblast, da zasleduje nedolžnega človeka, ki morebiti pride zaradi tega v težko nesrečo. Mi pravimo, fej, šufti.

Neljuba pomota se je vrnila v naš večerajšnji uvodni članek. Od padca Plevne je namreč minulo 35 ne 25 let. Sicer velja za to dobo isto, kar smo pisali o četrstoletju.

V poročilu dr. Rusa se je vrnila napaka Administrator »Rdečega križa« v Sofiji je namreč g. dr. Radev. Naši čitatelji naj si blagovolijo to napako popraviti.

Deželne elektrarne. Piše se nam: V Vašem cenjenem listu ste vže ocenili in to brez ugovora, prvo veliko deželno elektrarno v Žirovnici, od koje se je pisalo, da bo imela 3000 do 4000 konjskih sil in celo Gorenjsko preskrbovala z elektriko, potem pa se je dogladalo, da zamore normalno dati komaj 500 konjskih sil. Te dni je pa »Slovenec« in z njim uradna »Ljubljanka« pisala o novi deželni centrali v Ljubljani pod šentpeterskim mostom, ki jo bodo zvezali z ono prvo v Žirovnici in se bo na ta način doseglo v mestu 1400 konjskih sil. Kako je tolmačiti to protislovje v velikosti električnih sil, o tem nas pusti »Slovenec« v nejasnem a morebiti še sam ni svest položaja. Ker je pa denar, ki se uporablja za take eksperimente, deželni in mestni denar je javnost upravičena zahtevati tehnična temeljna poročila o teh električnih napravah oziroma rentabilnetni račun. Imamo pa tudi v deželi »inženirsko društvo«, kojega naloga bi bila vsekako umestna in hvalevredna se baviti s tem važnim vprašanjem in javnosti obrazložiti to velevažno in drago zadevo. Jasnost zahtevamo tudi v tem, kako da se deželo in mesto ne poprime onih večjih načrtov na Savi, ki so baje že koncesionirani, mesto da brska po malih vodah, katerih vodne sile nikakor ne zadoščajo potrebam, katerim bode treba na vsak način pridejati še parno centralo, mesto, da bi se mestno parno centralo popolnoma iz prometa postavilo.

Aha, klerikalci že mobilizirajo! Prihodnje jesen poteče deželnemu zboru kranjskemu šestletna funkcijska doba in takrat, najkasneje pa spomladi 1914 se bodo vršile nove deželno-

zboreske volitve po celi deželi. Gospodarstvo klerikalnega deželne odbora odnosno zbora, je tako zafurano, da se cel čas, odkar so ti požeruhi, teroristi in sleparji na krmilu deželne uprave, ne upajo nikoli predložiti deželnemu zboru proračuna, še manj pa o tem rednem proračunu razpravljati. Deficit je vsako leto večji ker delajo ti ljudje pač stroške in dolgov, za dohodke in pokritje pa ne skrbje. Zdal jim teče voda v grlo: Boje se volitev, boje se volilcev in boje se najbolj za — svoje mandate. Dva sta zanje že kar naprej v veliki nevarnosti, in če ta dva zgube — enega notranjskega in enega dolenjskega, je njih večina fuč, potem pa adijo dr. Lampe, dr. Susteršič, dr. Bonaventura in njegov — žegen! Zato so sklenili, kakor smo zvedeli izjuza kulis, ustanoviti in nabirati za nek nov »Ljudski sklad«, za katerega bodo nabirali po celi deželi, pravi naslov mu bo: Volilni fond za prihodnji volilni boj. Pritisnili bodo razni klerikalni eksekutorji in agentje (duhovni, profesorji, Slomškarji) na kmečke mošnje, da se še o pravem času nabere smodnik za ta njihov politični boj! Občinske volitve ljubljanske in prihodnje deželnozboreske volitve na Kranjskem se bodo vršile v znamenju političnega boja naprednih vrst proti klerikalnemu inkvizitorskemu sovragu. Zato, naprednjaki: Skrbite tudi vi, da pomnožite vrste svojih bojovníkov, pred vsem pa odpirajte ljudem na deželi oči! x=x.

Iz Radovljice. Vrana vrani ne izkljuje očl. Vendar se pri koritu, posebno sedaj, ko je draginja stego ali sporeko. In tako je baje z občinskimi možmi, klerikalnimi koreninami, pri sejah v našem mestu. Želimo mnogo korajže in temu sledečih uspehov.

Langusov portret doktorja Franceta Prešerna? Znano je, da sta bila Langus in Prešeren prijatelja. In naravno bi bilo, da je za to slavni slikar ovekovečil svojega prijatelja, pozneje nesmrtnega pesnika. Portret kaže Prešerna v mlajših letih, malo nad dvajset let, če se sklepa iz slike. Da je ta portret Prešernov, govori razen tega še usoda te slike, kateri so pobožni ljudje, ki so jo posedovali, od kazovali primeren kot v sobi. Ti so poznali pesnika in ga kot »brezverca« častili na sliki — vsela je za oknom, da se ni videla. Tudi fiziognomija na sliki se docela sklada. Le nekaj moti! Na sliki nosi pesnik očala. Dognati bi bilo, če je Prešeren nosil klerikalna očala. Da se dožene identičnost te slike s Prešernom, bi bil to edini naravni portret pesnikov. Pozivljamo večake, da se pobrigajo za stvar. Slika je vedno na ogled v Predtgu pri Radovljici, na grajskiški pristavi pri oskrbniku. Tam sta še dve drugi Langusovi sliki in medaljon s slikarjevim portretom in portretom njegove žene in brata. Tudi slika neke ženske umetnice je na ogled. Vse slike so na prodaj prof. primerni odškodnini. Svetovali bi, da se obrača pozornost na Prešernov portret, ki naj bi ga kupil deželni muzej, če ne vseh slik. Več podatkov dobi, kdor se obrne osebno na preje označeni naslov. Pozor torej slovenski javnosti, če se dožene, da je to pravi Prešernov portret — kar je skoro brezdvomno —, da ne pride ta dragocena relikvija v roke drugim.

Promocija. V terek je promoviral na češki univerzi v Pragi g. Radovan Krivic za doktorja prava Naše iskrene čestitke.

Gledališko društvo na Jesenicah aprizori v nedeljo 15. decembra zvečer v prid »Rdečemu križu« balkanskih držav« izvorno noviteto »Ljubno doma« (spisal J. Špicar). Igra je posneta iz našega kmečkega življenja in vsebuje pristrčni nauk, da naj spoštujemo svojo domovino in naj nikar ne silimo preko oceana, zakaj, tudi tam je treba delati in se truditi; da se kaj zasluži. Pri predstavi sodeluje iz prijaznosti pevski zbor društva »Sava«. Pripravila se znamenita fantastična drama »Morilec« (spisal Sandor v. Hegedis), ki jo je za slovenski oder »špicelemim namenom za nas spretno priredil Jruštveni tajnik g. E. Schiffer.

18 let ječe zaradi ogledstva. Slaščičarja Reiserja iz Gradca, ki se je nahajal v Belgradu osem tednov v zaporu zaradi ogledstva, je sodišče obsodilo na osemnajst let ječe.

Predzren napad na kuharico. Predvečerajšnjem zvečer je neki neznan 18 leten fant napadel v Gradcu neko kuharico, in ji je hotel iztrgati iz rok ročno torbico v kateri je imela 14 K denarja. Dekle pa se ni pustilo kar meni nič tebi nič oropati, in je priložila napadalcu krepko zaušnico na kar je mladi ropar zbežal. Fanta še niso prijeli.

Nevaren tat koles prijet. V terek so prijeli v Gradcu 32 letnega slugo Antona Turnerja iz Bocna, ki je v zadnjem času pokradel več koles in jih potem prodal. Turner je vložil tuči v trgovino nekega trgovca v Gradcu, odkoder je odnesel več raznih stvari. Izročili so ga deželnemu sodišču v Gradcu.

Velik požar v knjigarni. Te dni je izbruhnil v dvorni knjigarni Swartsche v Solnogradu ogenj. Hišna oprava knjigarne in umetniški salon sta uničena. Cela vrsta vrednostnih originalnih slik je poškodovana. Škoda je velika.

Grozen boj s prirodo. Parnik »Austria«, ki je prižadral v terek iz Vzhodne Azije v Trst je imel grozen boj s prirodnimi elementi. 30. oktobra je plul na progi Kalkuta-Kolombo. Na morju je nastala velika nesreča, ki je grozila, da postane nje žrtev več oboje, ki je bilo na ladji. Ta je namreč zadela na taffun in začel se je grozen boj za življenje, ki je trajal celih 86 ur. Prostor za stroj je bil poln vode in ladija zelo poškodovana. Tudi 30 metrov nad morsko gladino stoječa kapitanova kabina je stala pod vodo. Kapitan je bil prisiljen, da je vrgel velik del blaga, ki se je nahajalo na ladji v morje. Spustili so v vodo velik rešen čoln. Prvi mašinist Karol Radda, ki je zadobil na glavi težko poškodbo in se onesvestil vsled tega, bi se bil kmalu utopil. Zelo kritičen položaj je nastal, ko se je ladija nagnila na stran in ko so sesalke odpovedale svojo službo. Mornarji so se posvetovali med seboj in so nato naznanili potnikom na ladji, naj se pripravijo na najhujše. Neki Japonec je kazal

nož, s katerim je hotel izvršiti harakiri. Šele zvečer 7. novembra so mogli zakuriti parni kotel. Ker je bila kuhinja na ladji zelo poškodovana in ker so valovi odnesli veliko kuhinjskega posuša, so se morali ljudje na ladji zadovoljiti s suharom in s konzervami. Vse oboje, ki je bilo na ladji je zadobilo težke telesne poškodbe.

Velik ogenj v bolnišnici. V dijakoniški bolnici v Metzju je predvečerajšnjem izbruhnil velik ogenj. 230 bolnikov, ki so ležali v bolnišnici je bilo vsled tega v veliki nevarnosti za življenje. Požarni brambi, ki je takoj prihitela na mesto nesreče, se je posrečilo ogenj pogasiti. Pri tem je zadobilo več gasilcev in tudi nekaj bolnikov težke opekline.

Kako je opavška policija zasledovala volhuna. Pretekli teden se je prigodila uradnim organom v Opavi neljuba pomota, ki je imela za posledico kuriozno blamažo. V gostilni »Pri beli roži« stanuje neka starka, ki je dobila od svojega sina, ki je na Ruskem, denarno pošiljatev. Takoj — strah ima velike oči — so bili o tem obveščeni stražniki, ki so se napotili pod vodstvom orožnikov v gostilno »Pri beli roži«. Šli so lepo razdeljeni in šele v gostilni so prišli vkup in presenetili stanko, ki leži že dalj časa na postelji. Po informacijah bi morala biti to neka krasna Rusinja, zato je bila njih prevara grenka. Vendar niso hoteli kar tako oditi. Dali so stanko s postelje, razparali blazino in so izkali v nji »korpora delicta« — seveda brezuspešno. Slednjič so se stražniki, orožniki in policijski komisar spogledali in so zapustili prestrašeno stanko. Ta blamaža pa je vseeno prišla med ljudi in sedaj se vsak človek smeje opavski policiji vsled njene strašne previdnosti.

Padel v vodo in utonil. Pred kratkim se je pripetila v Doljanah velika nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Na reki Mži sta se drsala brata 17letni Janez in 9letni Jože Müller, posestnikova otroka z 9letnim Janezom Zitterbartom, sinom železničnega čuvaja. Janez in Jože Müller sta prišla tudi na kraj, kjer je bil led tenek. Led se je prelomil pod njima, pri čemur je 9letni Janez Müller utonil, dočim je Jožeta Müllerja potegnil še živega iz vode železnični čuvaj Martin Zitterbart, ki je prihitel na mesto nesreče. Čuvaj je bil pri tem sam v veliki nevarnosti, da utone.

Cerkveno puščico oropal. V teli dneh si je hotel neznan fant kupiti na zapadnem kolodvoru na Dunaju vozni listek do Inmesta. Ceno je plačal v samih vinarjih in krajcarjih. To pa se je blagajniku zdelo zelo sumljivo in je dal fanta aretirati. Na policiji je fant po dolgi tajitvi slednjič vseeno priznal, da se je prejšnji večer pustil zapreti v stari lerchenfeldski cerkvi na Dunaju in da je ponoči oropal cerkveno puščico. V storilcu so spoznali 16letnega Jožeta P., ki se je potepal okrog brez dela. Mladega tata so izročili deželnemu sodišču, ki bo mladem nepoštenjakoviču že pristrglo dolge prste.

Ampak, gospod minister pravice! Justični minister Briand v Parizu je skeptik prve vrste, da, včasih bi se ga lahko imenovalo tudi »enfant terrible«, ker daje pogosto svojemu sarkazmu preveč prost vohod. Na primer v tem slučaju: Pri obisku na razstavi slik so ga opozorili na alegorično sliko, kjer Pravičnost objema Pravico. Mladi slikar, ves srečen, da mu je bilo mogoče pokazati svoje delo ministru, pojasnjuje svojo sliko ministru Briandu: »Gotovo blagovolite razumeti pomen te slike, gospod minister; to je Pravičnost, ki objema Pravico...« — »Razumem, razumem,« mu je segel minister z nepopisljivim nasmehom na obrazu v besedo. »Druga drugo objemata, v slovo, da se nikdar več ne vidita!«

Slika iz črnogorskega življenja. Žena avstrijskega poslanika je izgubila dragocen prstan. Poslanik je pripovedoval o tem kralju Nikoli. Kralj mu je odgovoril: »Prstan vaše žene leži na potu proti Njegosu kakih 100 korakov od velike jame.« »Kako to veste?« »Več nego deset podanikov mi je pripovedovalo, da je prstan videlo.« »In zakaj ga niso nesli v grad?« Kralj se je nasmehljal in je poklical nekega Črnogorca, ki je hodil pred gradom. »Povej, zakaj nisi pobral prstana?« »Gospodare,« je odvrnil Črnogorec, »nisem hotel, da mi ne bi kdo kedaj rekel, da sem si hotel prstan prisvojiti.«

Slike z bojišča. Srbski slikar Paja Jovanović je na ukaz kralja Petra naslikal prizore z bojišča. Te slike bodo obešene v kraljevskem gradu.

45 let v prisilni delavnici. Predvečerajšnjem je stal pred berlinskim sodiščem »gojenec« prisilne delavnice, ki je v nji preživel celih 45 let. Kot šleten je prišel Herman Gnarsdorf, ki se je izučil za čevljarja, prvič v ječo, ker tedaj še ni bilo zakona o omejitvi kazni v otroški dobi, in tel kazni so sledile neprenehoma druge in druge, tako da je dobil slednjič najvišjo kazen, katero pripušča zakon — 15 let zapore. Tako je počasi Gnarsdorf dosegel rekord zapore in ječe, skupno 45 let.

Prijazen ekstempore. V New-Yorku se je priteli na odru nekega gledališča prijazen prizor, ki je vzbudil mnogo smeha. Neki priljubljen igralec stoji pri veseloigri na odru in ima monolog. Monolog je pri kraju in izza kulis bi moral stopiti gotov doktor, kakor je v igri. Toda doktorja ni od nikoder. Igralec improvizira še en košček monologa zraven, doktorja še vedno od nikoder ni. Pogumni igralec pa ni nič mudi! Sedaj pozdravlja neko damo! Ona gaz zdržuje. Oba se prijazno pogovarjata. To so zdravnik! Sedaj prihaja... Tu ga je zopet vstavlil neki gospod in ga prosil ognja... Seveda z njim mora tudi brbljati!... Ta doktor ta pozna celi svet!... Slednjič je vendar tu... Hvala Bodu! Tu pa je prišel pričakovani ravno od nasprotne strani, tako da mu je igralec pri njegovem nastopu kazal hrbeč. Vendar ta ni izgubil prisotnosti duha. »Dok-

tor!« je zaklical, »kako pa šte mogli priti tako hitro okoli ogla?« Publikum je razumel to zvezo in je bušil v ogromen smeh. Igralec pa je postal od tistega časa jako popularen pojav. Res prijazen dogodek!

Ljubljana.

— Klerikalci in Nemci bodo pri razpravi o mestnem proračunu kakor se čuje skupno nastopili za svoje interese. Da imajo klerikalci mnogo globokih na praznih — »bisag«, to že davno svet ve, ali, če delajo račun s tem, da bodo molzli — mestno občino se pa prokleto motijo. Po tistem merilu kakor postopa deželni odbor proti naprednjakom, po tistem se bo merilo klerikalcem v mestni dvorani.

— Za odpravo javne hiše se je zavzela šolska oblast zaradi bližine šolskega poslopja. Uspeh akcije pa je dvomljiv, ker ugovarjajo z zdravstvenega stališča odpravi javne hiše faktorji, ki so danes v državi najmočnejši. Vprašanje pa je zaradi bližine šole vsekakor pereče in zelo težko.

— Pozor! V teh napetih časih se pojavlja med nami več špiceljnov. Človek v dobri volji ali iz šale zine n. pr. v gostilni neprevidno besedo — in ima zato lahko sitnosti. Včerajšnji uradni list objavlja notico, da so bili neki vojakji pohvaljeni, ker so pomagali aretirati nekoga človeka, ki se je neprevidno izrazil. V današnjih časih se smatra vsaka malenkost za veleizdajalstvo — zato je treba dvojne previdnosti. — Najeti ljudje znajo besede tudi zaviti in najdejo pregrešek tudi tam, kjer v resnici ni bilo slabe misli. Zato pozor pred denuncijanti!

— Iz gledališke pisarne. V soboto »Ptičar« za nepar abonente. — V nedeljo popoldne (izven abonementa, za lože nepar) opereta »Boccaccio« in zvečer »Ptičar« za par-abonente. — Opera pripravljala operi »Hoffmannove pripovedke« in »Naskok na mlino«; drama Shakespeareovo burkasto »Komedijo zmešnjav«, Strindbergovega »Upnika«, Courtelineovega »Neizprosna stražnika« in »Snu-bača« (Cehov).

Slovensko gledališče. Sinoči je bilo gledališče do malega razprodano. »Traviata« se je pela tako krasno, da smo imeli umetniški užitek prve vrste.

Zaradi volilne sleparije kaplana Fintka, ki je bil pri okrožnem sodišču v Novem mestu obsojen na pet dni zapore, oziroma 50 K globe, je sedaj najvišje sodišče ničnostno pritožbo odbilo in obsodbo potrdilo. Res, žalosten konec zgodbe sleparskega kaplana, ki ima pri nas polno tovarišev z istim grehom na vesti, kakor Fintek — sleparijo namreč.

Radi konkurza je bil včeraj obsojen Karol Meglič na 3 mesece težke ječe.

Prva ljubljanska higienska mlekaria nanklanja Društvo za otroško varstvo in mladinsko oskrb v Ljubljani v podporo pri njegovem pravkar odprtjem zdravniškem posvetovališču za deco brezplačno vsak dan pet litrov pastereziranega mleka.

— Aktualno predavanje. V ponedeljek zvečer ob 8. predava na povabilo Splošnega slovenskega ženskega društva v Mestnem domu gospod profesor dr. Fran Ilesič: Arbanas in Slovani. Stare zgodbe o ozemlja med Pri-zrenom in Dračem.

Predavanje. Trgovsko društvo »Merkur« je priredilo včeraj jako aktualno predavanje o gospodarskih posledicah in delovanju za časa vojne. Predaval je urednik g. Rudolf Šega, ki je žel za svoje res pregledno in dobro predavanje obilo pohvale od strani občinstva. Predavanje je bilo žal slabo obiskano, v kljub njegovi aktualnosti.

Mestno drsališče pod Tivolijem. Mestno drsališče pod Tivolijem otvorilo se je z včerajšnjem dnem. Izvršile so se ond vse potrebne poplave in je obiskovalcem drsališča tudi na razpolago okusen buffet v garderobnem paviljonu. Letne vstopnice se dobivajo pri mestni blagajni in pri hišniku na drsališču, dnevne vstopnice pa pri blagajni na drsališču.

† Inž. Bašta. Te dni je umrl v Pragi inž. Bašta velik prijatelj Slovencev. Posebno je ljubil našo slovensko pesem. Kot član »Vino-hradskega Hlaha« se je udeležil pevske tekme ob priliki »Slavčeve« 25letnice, in je od tega časa ostal s svojimi slovenskimi znanci v stalni zvezi. Ob svojem bivanju v Ljubljani je napisal lepo pesem: »Oči, oči...« ker so ga vedno opozarjali, da se mora pri trkanju gledati v oči. Bil je zlata slovanska duša, ki mu bomo vsi ohranili lep spomin.

Društvo slovenskih trgovskih potnikov yabi vse člane in cenjene tovariše na IV. redni pbeni zbor, kateri se vrši v četrtek 26. decembra ob 9. uri popoldne v salonu hotela »Mirija«.

Kinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 13. decembra: Specialni večer. 1. Pogled na Los Angeles. (Potovalni film.) 2. Priporočeno pismo. (Komično.) 3. Mali medved. (Velezanimiv znanstveni posnetek.) 4. Pozabljena centimeterska mera. (Velekomično.) 5. I. del: Zgubljeni sin. (Zanimiva drama iz rodbinskega življenja.) 2. minuti odmora. 6. II. del: Zgubljeni sin. 7. Napad iz oblakov. (Humoristično.) Samo zvečer. — Jutri v soboto »Katastrofa«. (Senzacijska učinkovitost. Nordiskfilm Co. v dveh delih.) Pri vseh predstavah. V torek: »Večna priče«. (Senzacijska drama.) Pri vseh predstavah.

Trst.

Krvave turške sablje v Trstu. Na onih turških sabljah, ki jih je prinesel iz balkanske vojne poročevalec »Českega Slova«, o katerih je že poročal »Dan«, je opaziti sledove krvi; rdeče lise se nahajajo na več krajih. Kri srbskih junakov torej! Naj še omenimo pri tem, da se je že odpeljal poročevalec »Českega Slova« iz Trsta domov v Prago. Par dni je bil v bolnišnici, a je kmalu okreval, nakar je bil izpuščen. Torej ni imel kolere. Sedaj se bo nahajal že v Pragi in bo pripovedoval svojim českim rojakom, kakke gro-zovitosti so se dogajale v vojni, kaj je vse do-

živel. Omenjeni poročevalec je bil zaprt pred dvema leti radi »antimilitaristične propagande« česke narodno-socialne mladine. Upamo, da pride ljubljanski državni pravdnik v Trst in da si ogleda krvave turške sablje. Če pride, mu napravimo burne ovacije. Svirala bo prva trž. narodna godba.

Visokost »Princa Evgena« so vlekli iz Trsta Pulo. Včeraj (9. t. m.) so »transportirali« novo bojno ladjo »Princa Evgena« z dvema parobrodoma, ki sta ga zelo težko vlekla — je namreč silno težak — v Pulo. V Pulske arzenalu ga bodo prav dobro pregledali, potem ga pa dobi-mo zopet nazaj v Trst. V Trstu ga bodo vkrcali tja, kjer se je nahajal do sedaj, v ladjedelnico pri Sv. Marku; na tem prostoru bo stala Visokost toliko časa, dokler ne bo dokončana popolnoma. Sedaj ga torej ni v Trstu. Prav dolgčas nam je po njem. Da bi se mu le ne pripetila med potjo kaka nesreča! Bog varuj! Kaj naj počnemo v tem slučaju mi revni, davkoplačevalci, ki ljubimo tega velikana z dna srca in z dna duše! Bog te živi, predragi »Princ Evgen«!

Slovensko gledališče v Trstu. V nedeljo popoldne se je igralo v drugi na našem odru veseloigro »Črni madež«. Igra se je izvršila prav sijajno; bila je resdobro naštrinjana; le žal, da je bila slabo obiskana. — Zvečer se je ponovilo »Valčkov čar«. Obisk je bil še precej dober. Pohvalo zaslužijo posebno: gospica Thalerjeva, ki je bila v svoji vlogi res izborna, gospici Lepušova in Toplakova ter gg. Iličič (v ulogi Nikija), Dragutinovič in Rajner. Zadnja dva sta skrbela za smeh; v teh komičnih ulogah spadata res skupaj in bi bilo težko najti boljših moči. Pevski zbor je bil tudi boljši kakor zadnjič; oprema odra istotaka.

Volitve v »Delavsko zavarovalnico proti nezgodam«. Kandidatje slov. nar. delavstva. V naše predvčerajšnje poročilo se je vrnila majhna pomota, zato objavljamo ponovno kandida-tje nar. delavstva, ki so sledeči: I. kategorija: Za prislednika: Dordež Nikolaj, delovodja špedicijske tvrdke »Balkan« — Trst. Za namestnika: Fran Gruden, lesni trgovec — Trst. II. kategorija: Janko Stahan, strugar v arzenalu — Pulj. Za namestnika: Jakob Trošt, mehanik — Trst. VI. kategorija: Za prislednika: Fran Gomišček, mizarski delovodja — Podmelec. Za namestnika: Ivan Filipčič, mizarski pomočnik — Trst. Slovensko narodno delavstvo, to so vaši kandidatje, njim oddajte svoje glasove! Kdor je slov. delavec in odda svoj glas nasprotniku, ta je izdajica — to si zapomnite vsi.

»Zarja« in volitve v »Del. zavarovalnico proti nezgodam«. »Zarja« se je pri tej priliki začela jeziti. Zakaj se je? Zato, ker se vrši v narodnih vrstah agitacija proti italijanskemu nacijonalizmu, ki se širi dandanes v »Del. zav. proti nezgodam«. Kaj mislijo ti slov. socialni demokratje, ki so stalaža kamore, da so slov. narodni delavci tako zabiti, da bi glasovali za italijansko-nacijonalistične kandidature? Saj je izmed šesih kandidatov, ki jih je nastavila soc. demokracija, samo eden — Slovenec. Pa še ta je tak, da ne prihaja k sejam. Izbrali so ga v oddaljenem kraju — v Idriji. Čudimo se tej pe-šiči slovenskih delavcev, ki so se pristaši te kamoristične stafaže, da slepo drviijo za ita-lijansko-nacijonalističnimi kandidati. Taki ljudje so izdajalci svojega rodu, izdajalci matere, ki jih je rodila! In te ljudi zagovarja »Zarja«! Kaj naj si mislimo potemtakem? Kaj ni tak list tudi stafaža italijanskim in nemških socialnih demo-kratov? Seveda — drugače bi ne objavljali stvari, ki so v škodo slovanskemu delavstvu. Pa še nekaj! »Zarja« agitira proti slovanskim in za italijanske kandidature s tem, da trobi v jav-nost gnusno laž, da so nemški kapitalisti — častni člani »Nar. del. organizacije«. Večje laži, večje lumparije bi si ne mogli izmiseliti člo-vek In »Zarja« pripoveduje vse to javnosti! Ima ona delavstvo za tako neumno, da verjame vsem tem slučajem in hinavskim lažem? V boj proti tej stafaži!! V boj proti škodljivcem! Slov. delavci, poženite te humoristične pljavke, te škodljive izrodke! Vsi za slov. narodne kan-didature!!!

Spomenik pok. cesarice Elizabete bodo odkrili v Trstu v nedeljo ob 11. predpoldne v javnem vrtu pred južnim kolodvorom. Odkritju bo prisostvoval tudi nadvojvoda Fran Salvator. ob 9. predpoldne sprejem društvenih deputa-cij; od 10—11. sprejem nadvojvode Frana Sal-vatorja; maša pred spomenikom; nagovor predsednika odbora grofa Alberti de Poja na nadvojvodo; slovesno odkritje spomenika; po-laganje vencev; govor predsednika v imenu od-borov; izročitev spomenika mestnemu županu.

Pred tržaškim porotnim sodiščem se vrši te dni obravnava proti Mariju Deltinu, ki je obtožen hudodelstva zavratnega umora, izvr-šenega na Mariji Alojziji vdovi Rismondo in njeni hčeri Bianki Vicelli. M. Deltin se je nam-reč zaljubil v 40letno vdovo Rismondovo. Ona je šla nato s svojo 5letno hčerko Bianco in 8-letnim sinom Henrikom stanovat k njemu. Ni-sta bila še dolgo skupaj, pa se je že pričel pre-pir. Deltin je ravnal z njo zelo slabo; nešteto-krat jo je pretepal. Zato pa je ona sklenila pre-trgati razmerje z njim. Dne 17. novembra pre-teklega leta je bilo, ko mu je razodela ta svoj sklep. Njemu to seveda ni bilo prav, zato je bil porinil takoj dan na to, ko se je nahajala ravno v kuhinji, bodalo v hrbet. Nato je pograbil že-lezo za likanje in jo udrihal po glavi, tako da je drugi dan umrla. Ubil je tudi hčerko Rismon-dino, ki je prišla k svoji materi v kuhinjo, ko jo je ubijal. Obtoženec je priznal svoje de-janje, dostavil pa je, da ni mislil ubiti Rismon-dove in da niti ne ve, kako je prišlo do smrti. BIANKE. Obtoženca brani branilec dr. Josip Mandič. O izidu obravnave bomo poročali.

Pevsko društvo »Trst« priredi v soboto, 14. decembra ob 8. zvečer plesni venček v dvorani »Trgovskega izobraževalnega dru-štva« v ulici sv. Frančiška št. 2. Na sporedu so poleg plesa tudi druge zanimivosti.

Predavanje. Danes (v petek) se vrši v dru-štvenih prostorih N. D. O. pri Sv. Jakobu pre-davanje o predmetu: »Društven in zborovalen zakon« (kako se vodi društva, seje in shode).

Predavatelj: strokovni tajnik Brandner. Zače-tek točno ob pol 8. zvečer. Vstop brezplačen. Predmet je zanimiv, zato je pričakovati obilne udeležbe.

Narodno-socialna mladinska organizacija. Danes (v petek) ob 9. zvečer važna odborova seja v prostorih konzumnega društva »Jadrana«. Dnevni red se je zanimiv in važen, zato naj nihče ne izostane.

To je precej velika razlika. V kavarni »Comercio« stane pola trgovskega papirja 4 vinarje, v kavarni »Fabris« pa 2. To je pa že precejšnja razlika. Od kavarne »Comercio« do »Fabrisa« je samo kakih 50 korakov — in taka razlika. Hoteli smo to samo konstatirati, ker se nam dozdeva, da vsak tega ni znal do današ-njega dne.

Zakaj daje država ljudi v roke privatnikom, da jih izkoriščajo? Postiljoni imajo sicer unifor-mo, toda oni niso državni uslužbenci, ampak so uslužbenci gospoda Dolenca, podjetnika za prevažanje blaga v Rojano. Dolencu daje pošta na leto ogromno svoto denarja. Denar porabi on za: postiljone, konje, žito, stanovanje in — za se. Za se obdrži seve največ, ker bi bil rad bogatejši od Rothschilda. Na leto ima on od tega da izkorišča uboge postiljone, velikanski dobi-ček. Posiljonom pusti enostavno delati od 3. zjutraj do 11. zvečer. Med odmorom, ki ga ima predpoldne, morajo kidati gnoj, čistiti vozo-ve, pometati dvorišče itd. Vseled torej, ker jih tako trpinči, jim da seveda ogromno plačo — 95 kron na mesec. Sedaj ima okoli 40 posti-ljionov. Če bi vsak delal 9 ur na dan, kakor bi to bilo tudi prav, potem bi jih rabil še 40. Mo-ral bi izdati še enkrat toliko. Teh 40 postiljionov or-avljaja delo za 80 ljudi. Zakaj? Ker delajo to-liko časa, ker se morajo toliko mučiti. In navse-zadnje pa velja za njih odpovedni rok, ki ga do-loča obrtni zakon — 14dnevni namreč. Oni ni-majo nikake penzije. Med njimi so nekateri že zelo stari, kateri dobivajo tudi samo 95 kron mesečne plače — so seveda tudi nepreskrbljeni na stara leta, so brez penzije. Poleg tega pa so na delu priganjeni od strani delovodij in ita-lijanskega ravnatelja, ki se piše Ozioni. Trplje-nje postiljionov je veliko. Država bi ne smela izročiti ljudi v kremplje takemu požeruhu, ta-kemu kapitalističnemu oderuhu. Konje, vozove itd. lahko odda, ampak ljudi, uboge uslužbence bi ne smela oddati. Postiljone bi plačevala dr-žava, za postiljone naj bi bil določen penzijski fond kakor za druge državne uslužbence. Kaj sme takto postopati vlada? Kaj nimamo mi dr-žavlani kot davkoplačevalci nikake pravice izpovedovati, odločno nastopiti proti takim škandalom? Nas bi se moralo upoštevati, nas ki izpolnjujemo svoje dolžnosti napram vladi. Kaj plačujemo mi davke mari radi tega, da se bo sipalo ta denar takim ljudem kakršen je Dolenc? Državne uslužbence naj se plača pošteno, ne pa polniti z našimi davki itak že pre-napolnjene žepce privatnim oderuhom, kapitali-stom. Javno mnenje je pri sedanjem gibanju go-tovo na strani postiljionov. Vozniki v Trstu! Če bo treba, se bomo morali opreti na vašo soli-darnost s postiljoni. Skupno v boj proti hinavski klki, proti žreli nenasitnim! V kratkem se mora odločiti. Če bo solidarnost jeklena, se bo pu-stilo s štrajkom doseči pravice, ki gredo ubogim postiljionom.

Javnosti moramo pojasniti, da je gori ome-njeni podjetnik Slovenec in on postopa kot Slo-venec najinfamnejše proti slovenskim postiljo-nom. Nastavljenega ima celo italijansko-nacio-nalnega ravnatelja. Ta človek res zasluži, da se ga pokaže javnosti. Mi hočemo braniti zati-rane postiljone in naj nas stane kar hoče. Za-htevamo, da se ugodi njihovi želji glede poviš-nja plač. Tako ne more iti naprej.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu je tudi letos raz-poslal slavnim zastopom in rodoljubom svoje okrožnice, v katerih prosi zopetne podpore temu društvu. Veliko število slovenskih služkinj dobiva v zavodu moralno in dostikrat tudi gmotno podporo. Ker je pa letos obča dragi-nja posebno občutna v tem zavodu, ki se zdr-žuje samo s prostovoljnimi podporami, zato pro-simo vsakogar, naj se vsaj z malim zneskom od-zove naši prošnji. Saj ta zavod ni potreben sa-mo s človeškega stališča, temveč tudi pomemb-no narodnostno nalogo med nevednimi sloven-skimi dekletji, ki se tako lahko pogube v morju tujinstva.

Med Bolgari.

(Poročilo dr. M. Rusa.)

Pot v Vratca. — Naš vlak. — Zanimiv pogovor. — Prvi pouk v bolgarščini. — Svogie. — Mez-dra. — Na razpotju. — Nenavaden dogodek.

Gospod prof. Bezenšek, s katerim sva se sešla v Sofiji, je nama iz srca čestital, da sva se odločila za Vratca in je naju opozoril, da sva bo vozila po zelo lepih krajih. Prof. Bezenšek je že od svoje mladosti med Bolgari — ohranil pa je v sebi pristno slovensko dušo. — Njegovo ime je pri nas dobro znano, deloma kot stvari-telja prve slovenske stenografije, deloma kot pi-satelja knjige »Srbija in Bolgarija«, v kateri je prvi podal našemu narodu popis teh dveh brat-skih dežel in njihovih prebivalcev. Zadnji čas pa je toliko poročal v slovenske liste, da je go-tovo vsak čital njegovo ime. Prof. Bezenšek je sedaj profesor na vseučilišču v Sofiji in se med brati Bolgari izborna počuti — pri tem pa je ostal poln slovenske šegavosti, živahnosti in navdušenja. Naravno je, da sva bila zelo vesela, ko sva se z njim sešla. Prof. Bezenšek se je tudi takoj potrudil, da je nama pregledal vso slabo voljo in je naju navdušil za najino novo bivali-šče. »Čudim se«, je rekel, »da ste Slovenci ravo na Bolgare tako malo mislili, in da ste ve-činoma drugam hiteli pomagat.« Rekla sva mu, da se je to zgodilo vsled tega, ker smo v Ljub-ljani mislili, da so Bolgari najbolj pripravljeni in najbolj preskrbljeni: tudi imajo najugodnejšo lego in so najbližji Rusiji, s katero imajo največ zvez. Zato smo pričakovali, da jim Rusija po-šlje dovolj zdravnikov in drugih potrebščin. (To

se je tudi zgodilo — vendar se je izkazalo, da je bila tudi naša pomoč nujno potrebna.)

Drugi dan ob 7. zjutraj sva bila na kolo-dvoru. Prijazni gospod prof. Bezenšek je nama poskrbel, da sva dobila za vožnjo prvi razred. — Izkazala sva se z legitimacijami in sva vsto-pila v vlak. Toda onega prvega razreda nisva mogla najti. — Vlak je bil namreč poln vojakov — ranjencev — in vsi razredi so bili enaki. Ta-ko vojna vse izenači in izbriše vse razlike. Za-dovoljila sva se s tem, da sva stala zunaj na plo-šči, kamor sva položila tudi svoje stvari. Tako se je začel vlak pomikati.

Vratca leže od Sofije nekoliko tako daleč — kakor od Ljubljane do Trbiža. Glavna železniška proga gre iz Sofije skozi Mezdro na Plevno in od tam na Varno. V Mezdrji gre posebna želez-nica na Vratca in od tam na Lom in na Vidin ob Donavi. To progo so ravnokar dovršili — toda vsled letošnjega deževja je mnogo trpela in so jo morali na več krajih popravljati. V So-fiji so nama rekli, da vlak sedaj ne vozi redno, toda do večera bova lahko v Vratcih.

Naš vlak je počasi pihal skozi hladno jesen-sko jutro in midva sva se ozirala po sofijski okolici. Tam na jugu se je dvigala zelena Vitoš — planina — na severu pa je gledala resna Sta-ra planina. Med obema leži lepa ravan, v sredi leži mesto Sofija.

Okoli mesta so vrtovi in nasadi z visokimi drevesi — potem pa se začne polje. Železna pro-ga, Bolgari pravijo »garata« (gara), gre navzgor ob reki Iskri. Pokrajina je res zelo lepa in spo-minja na naše griče. Povsod se vidi lepa, rodo-vitna, skrbno obdelana zemlja, kar priča o prid-nosti bolgarskega ljudstva. Pokrajina je bolj in bolj ozka — prihajali smo v podgorje Stare-planine, ki je del Balkana.

Ob vojnem času morajo vse državne na-prave služiti predvsem vojni — zato ni čuda, da za naju ni bilo prostora v vlaku, ki je imel pred vsem voziti vojake — ranjence. Z bojišča namreč pošiljajo ranjene vojake najprej v Sofijo od tam pa kolikor mogoče v njihov domači kraj, kjer ima njih polk svoje navadno bivališče in tudi svojo bolnico. Imela sva priliko da sva opa-zovala bolgarske junake v vlaku. Bili so obve-zani: ta na nogi, ta na roki, ta na glavi. Toda za svoje rane se niso mnogo zmenili. Govorili so med seboj malo in so se gledali z mirnimi zamišljenimi očmi. Človek bi komaj verjel, da so to vojaki, ki so prihajali z bojišča, kjer so pre-d par dnevi še strejali, bili, morili... Nič divjega ni bilo na njih. Bili so kakor delavci, ki se vra-čajo s svojega dela. Nikakega kriki in bahanja — vse je bilo, kakor da je vsak storil svojo dolž-nost — kakor vele je domovine ukaz.

Med tem se je naenkrat pred nama pojavil konduktar. Zapazil je znamenje »rdečega križa« in se je poprsal za ušesi. Zdelo se mu je, da ni vse v redu. Odšel je v voz in naenkrat se je tam začelo nemirno gibanje. Sporočil je tam vojaku, ki je spremljal ranjene, da stojita zunaj dva zdravnik od »Rdečega križa« in menda celo tuja doktorja — Oni vojak pa je planil na noge — in je začel voz prazniti. Vsakega vojaka, ki je mogel stati — je menil nič tebi nič — prijel kre-pko za rame — in hajdi ven. Tako je bilo v vozu kmalu prostora za več, ko za dva človeka. Tudi najino prtljago so vojaki znesli v voz. Ko sva videla, da je prostora dovolj, sva rekla, naj pri-dejo vojaki nazaj, toda strogi poveljnik o tem ni hotel slišati in jih je pustil stati zunaj. Voj-a-kom je bilo na videz vse eno in niso silili nazaj, le eden je hotel na vsak način sedeti — ko ga je pregledal z enega mesta, se je vsedel drugam, nazadnje je tudi ta odšel ven.

Poleg nekaterih vojakov sta sedela v ku-peju še dva civilna človeka. Bila sta trgovca. Eden iz njih je znal nemško in smo takoj začeli pogovor. Na videz ni bilo na njem nič posebnega, med pogovorom pa se je kmalu pokazalo, da je zelo brihtna glava. Poznal je dobro cel Balkan — dobro je vedel kje leži Ljubljana, po-znal je železniške zveze — govoril je o trgovini o neugodnih časih, ki so nastopili za kupijo (vsled vojne) sploh poznalo se je, da je pravi bolgarski trgovec. Tudi njegov tovariš je vedel mnogo povedati — žal da je govoril le bolgar-sko in da ga nisva mnogo razumela.

Ker sva videla, da bova brez bolgarščine pri ranjenih težko izhajala — sva porabila to priliko — in sva si pri prijaznih trgovcih vzela prvi pouk v bolgarskem jeziku. — Na prvi po-gled se nam zdijo bolgarščina precej nerazumlji-va, pozneje, ko se ji privadimo, pa spoznamo, da je za Slovence zelo lahka, ima namreč s slo-vensko mnogo sorodnega. Za prvo silo sem si napisal kakih 50 glavnih besedi, ki jih človek potrebuje v vsakdanjem življenju in na tej pod-lagi sem pozneje postavil malo znanje bolgar-skega jezika, s katerim sem za silo izhajal.

Med tem primitivnim poukom nam je vož-nja hitro minula. Prišli smo v Svogie, ki je eno najlepših bolgarskih letovišč v romantično gor-ski pokrajini. Tu nameravajo sezidati tudi lep moderen sanatorij ki bo menda nosil carjevo ime. Okoli Svogie se že kažejo vile in bu topleti prijetno bivališče za one, ki bodo hoteli za ne-kaj dnij zapustiti prah glavnega mesta. Tako smo se peljali naprej skozi prijazno gorsko oko-lico in smo srečno dospeli v Mezdro. Naš vlak je šel naprej v Plevno — midva sva se poslovila od prijaznih trgovcev in sva izstopila. Izstopilo je tudi par vojakov, ki so bili namenjeni v Vratca.

Na kolodvoru sva takoj vprašala, kdaj gre vlak v Vratca — toda izvedela sva, da ne gre noben vlak, ker je proga menda poškodovana. Kaj sva hotela? Vprašala sva, če se dobi kak voz. Rekli so nama, da je dober voz težko do-biti, ker so vse konje vzeli — na vojno. Ko sva pokazala znamenje »Rdečega križa« so rekli, da se bo za silo vendarle dobil kak voz. Res je kmalu na to stal pred kolodvorom nekaj voz, ki je pa naravnost obupno izgledal. Dvoje kljuset je stalo pred vozom — komaj, da bi zaslužila ime konja. Toda vojna je vzela s seboj vse, kar se je dalo porabiti — in tako sva morala biti za-dovoljna, da sva dobila vsaj to.

Sprejaj na vozu je sedel suh 17letni fant. Znesli smo svoje stvari na voz in sva se vsedla. Fant je pognal.

Zdaj sva šele videla kako srečo sva imela, da sva dobila voznička. Cesta je bila namreč vsled dežja tako razmočena, da je bilo blato za čevlji visoko in so se kolesa globoko udiral. Naša uboga konjička sta vlekla voz z vsemi silami. Vedno smo se bali, da bomo kje obtičali; naš voznik ni poznal šale in je krepko z besedami navduševal konja in jima z bičem vtepal pogum. Lezli smo počasi po blatni cesti in imela sva dovolj časa, da sva ogledovala gorato okoli, ki se je kazala tja do balkanskih vrhov. Tam za onimi grebeni se bje krvavi boj... Ti vrhovi so pričali velikega stoletnega boja, ki sedaj dosega svojo zmago.

Naš voz se je ustavil. »Kaj pa je?«
Voznik hodi okoli konja in ogleduje njihove noge.

Konj se je sezul in treba bo ustaviti pri prvem kovaču.

»No, še tega je bilo treba« sva si mislila. Zdaj lahko zopet čakava pri kovaču in bogve, kdaj bomo prišli v Vratca.

Voznik je pogledal naprej in je res hotel kovati pri prvem kovaču, do katerega smo prišli. Midva sva se temu uprila in sva rekla, da bo konj lahko zdržal do mesta. Dečko s tem ni bil posebno zadovoljen, nazadnje se je vdal in je vozil naprej.

Naša pot je šla nekaj časa ob železnici in sva videla, kako je dež razmočil novo progo. Potem pa je pot krenila nekoliko v stran. Naenkrat zaslišimo čudno piskanje lokomotive. Piskalo je tako kakor da se je zgodila kaka nesreča. Nam se je čudno zdelo kaj bi vse to pomenilo. Zopet in zopet se je oglašil pisk. Ukazala sva fantu naj ustavi. V tem se je izza ovinka pokazala lokomotiva z enim vagonom. V vagonu je bilo par ljudi, ki so nam začeli na vse pretege mahati. »Čakajte, čakajte.«

Lokomotiva se je ustavila, iz nje je skočilo nekoliko ljudi in vsi so jo udrli preko polja k nam.

Kaj se je neki zgodilo? Od proge je bila naša cesta oddaljena kakih 10 minut. Dospelo je k nam dvoje železničarjev in so nam sporočili, da je vlak, ki stoji na progi — namenjen za — naju. Povabili so naju naj se takoj preseliva. Vzeli so najine stvari in so jih nesli preko polja na vlak.

Plačala sva voznika in sva odšla za njimi. Seveda sva gazila preko polja po blatu, da so nama noge ostajale v zemlji. Konečno sva prišla do proge. Tam naju je sprejel postajnačelnik, ki se je začel opravičevati, da naju na kolodvoru ni spoznal in da je naju pustil odpeljati na takem slabem vozu. Da bi svojo napako popravil se je pripeljal s posebnim vlakom za nama, da naju odpelje v Vratca.

Vsedla sva se v voz, lokomotiva je veselo zapiskala in začelo je drdrati po mokri progi. Seveda je šlo malo hitreje, nego prej. Postajnačelnik in drugi, ki so se peljali z nama, so bili polni uslužnosti in ljubeznjivosti. Skušala sva se z njimi dogovoriti s pomočjo prvih začetkov najine bolgarščine. In smo se res prav dobro razumeli. Vse je kazalo, da je sedaj konec nepravilnosti in da se bo poslej nama godilo, kakor gre slovenskima zdravnikoma v službi »bolgarskega rdečega križa«. Bila sva prav dobre volje — in drugi tudi. (Dolje.)

Nainovejša telefonska in brzojavna poročila.

PREISKAVA V AFERI PROCHAZKA KONČANA. KONZUL EDEL V BELGRADU.

Dunaj, 12. decembra. Konzul Edel je dospel danes popoldne iz Prizrena v Belgrad in se takoj javil pri avstrijskem poslaniku Ugronu, s katerim je imel daljšo konferenco, v kateri mu je natančno poročal o rezultatu svoje preiskave v aferi Prochazka. O vseh preiskavi se niso podali nobeni podatki. Edel odhaja iz Belgrada na Dunaj, kjer po padla odločitev.

MIROVNA POGAJANJA V LONDONU. VELIK PESIMIZEM V ANGLEŠKIH VLADNIH KROGHIH.

London, 12. decembra. V tukajšnjih političnih krogih se je glede mirovne konference v Londonu polastil velik pesimizem. Vse je pripravljeno na to, da pride na konferenco do velikih težav, katere bo zares težko premagati. Posebno vprašanje Drinopolja in Skadra je silno pereče. Turška je trdno odločena, za vsako ceno zahtevati Drinopolje za se in to kot trdnjavo. Istotako je tudi s Skadrom. Kot smo videli, da Turčija ne misli pri pogajanjih v teh dveh vprašanjih čisto nič odnehati, je tudi dejstvo, da neprestano koncentrira svoje čete v Mali Aziji za transport v evropsko Turčijo. V londonskih vladnih krogih se zatrjuje, da ne bo čisto nič čudnega, če se bodo pogajanja pod takimi okoliščinami razbila že v par dneh in vojna nadaljevala z vso silo.

Pariz, 12. decembra. Listi poročajo, da so srbski delgati za londonska mirovna pogajanja že dobili prva dejanja inštrukcije. Kar se tiče albanškega vprašanja in vprašanja srbske luke ob Jadranskem morju, so dobili navodila, da smejo za slučaj, če bodo naleteli na odpor velevladi, do gotove meje popustiti pri svojih zahtevah.

POSLOVNA ZBORNICA.

Dunaj, 12. decembra. V današnji seji poslovske zbornice je bila z veliko večino sprejeta predloga o podporah rodbinam vpoklicanih rezervistov, po predlogah, kakor jih je podal odsek. Na to je bila seja prekinjena, da se vpišejo govorniki k prihodnji točki dnevnega reda k razpravi o rekrutnem kontingentu. Debate o rekrutnem kontingentu za l. 1913. se je udeležilo veliko število govornikov, nakar je bila plenarna seja zaključena. V justičnem odseku se je nadaljevala razprava o vojni dolžnosti. Ob 11. uri ponoči seja še vedno traja. Večina ima namen, predlogo sprejeti še tekom današnje seje. Češki narodni socialci še vedno obstruirajo in hočejo nadaljevati z obstrukcijo tudi v plenarni seji zbornice.

Dunaj, 12. decembra. V seji subkomiteja proračunskega odseka je dr. Rosner v soglasju z Italijani stavil predlog, da naj se fakulteta ustanovi v Trstu. Prof. Masaryk se je izrekel za Trst ter poudarjal, da po svojih temeljnih informacijah in študijah ustanovitve fakultete v Trstu ne smatra kot zadevo, ki bi bila Jugoslovanom škodljiva, ker bi ustanovitev italijanske fakultete v Trstu mnogo pripomogla k medsebojnemu spoznavanju obeh narodnosti in olajšala stremeljenje Slovencev po lastni visoki šoli. Predlog, da naj bo Trst sedež italijanske fakultete, je bil na to soglasno sprejet. Določba v vladnem načrtu, da naj bo provizorično sedež italijanske fakultete na Dunaju, je bila črtana. Slovenski zastopnik v tem odseku dr. Korošec se seje ni udeležil.

SPOR MED GRŠKO IN BOLGARSKO. FRANCIA POSREDUJE.

Pariz, 12. decembra. »Echo de Paris« poroča, da je v grško-bolgarskem sporu prevzela vlogo posredovatelja Francija. Direktiva za to je baje prišla iz Aten.

BOLGARSKE IZGUBE.

Frankfurt, 12. decembra. »Frankfurter Zeitung« poroča iz uradnih srbskih virov, da znašajo bolgarske izgube 20.000 mrtvih in 50.000 ranjenih.

DR. DANEV V BERLINU.

Berlin, 12. decembra. Predsednik bolgarskega sobranja dr. Danev se je pri svojem prihodu v Berlin izrazil, da je jako zadovoljen z uspehi svojega potovanja v Bukarešto in na Dunaj. Med Bolgarsko in Rumunijo ni nobenih temeljnih diferenc. Na londonsko poslaniško konferenco dr. Danev veliko upa in pričakuje dosti od nje.

RUSIJA IN SRBIJA.

Berlin, 12. decembra. »Lokalanzeiger« poroča iz Petrograda. Rusija na londonski poslaniški konferenci nikakor ne misli podpirati srbske zahteve po Jadranskem morju. Nasprotno pa bo ruski delegat grof Benckendorff podpiral predlog, da dobi Srbija prosto luko na neutralnem ozemlju, ki bi bila zvezana potom posebne železnice.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Žižkov: Naročnina je plačana do 6. decemb. 1912. List je bil zadnji čas večkrat zaplenjen, zato ga niste dobivali redno.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob, kuhinje in predsobe, se išče za takoj ali pa za februar 1913.

Ponudbe pod »Stanovanje« na »Prvo anonimno pisarno«.

Iz proste roke se prodaja

ključavničarsko orodje

stroje in vse k delavnici spadajoče predmete. Poizve se v Skofji Loki pri kolodvoru št. 47.

**Najcenejši nakup
božičnih in novo-
:: letnih daril. ::**

Juvelj, zlatnina, srebrnina in razne ure. Vsakovrstna nova dela in popravila izvršujem v lastni delavnici. Blago samo prve vrste. Najnižje cene.

LUD. ČERNE

juvelir, trgovec z urami ter zapriseženi sodni cenilec

Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Ceniki zastoj.

Ugodna prilika! Pristne perzijske preproge

vseh velikosti, primerne kot
**božično ali novoletno
darilo**

so po jako nizkih cenah naprodaj pri
špedijski in komisijonarski del. družbi

„BALKAN“
v Ljubljani, Dunajska cesta 33.
(Telefon št. 100.)

**Pošljite naročnino, ako
je še niste!**

Brzojavka. V italijanski kuhinji

hotela pri Maliču nasproti glavne pošte

se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših kleti in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino po 72 v liter za družine na dom poslavljenito itd.

Pri nakupu „pravega Francka“ izvolite paziti na to-le varovalno znamko.

Zavrnite previdno podobne zavoje kot ne „pravi Franck“.

Tovarna
v Zagrebu.

Proizvod najboljših sirovin.

el. im. 122/34577

Redka prilika!

Vsled prestoječe inventure izključim nekatere spodaj omenjene predmete

z 25% popusta

od stalne cene in sicer od danes naprej:

Bluze iz volne, batista, čipkaste in svilnate. —
Hišne halie iz barheta, batista in volne. —
Spodnja krila iz listra, klota in svile. —
Pletene jopice in še nekaj kožuhovine.

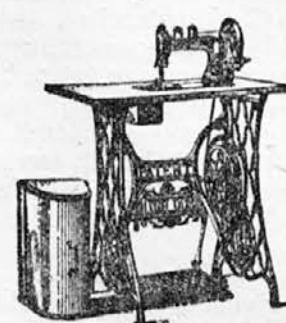
Modna trgovina P. MAGDIĆ

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Velika božična prodaja.

Čudovito nizke cene!

Največja zaloga narejenih oblek, zimskih sukenj, ulstrov, pelerin, hlač, telovnikov, klobukov in čepic za gospode in dečke. Vsakovrstni kratki kožuhi, mestni in potni kožuhi z različno kožno podlogo.

Največja izbira konfekcije za dame in deklice: Jopice paletotov, pelerin, kostumov, kril, bluz, pasov, čepic.

Koljeri in mufi iz vsakovrstne kože.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana,

Glavni trg 5.